

Zestátněte ČEZ. Jen tak lze zastropovat ceny elektřiny, říká Šnobr

SZ seznamzpravy.cz/clanek/ekonomika-firmy-zestatnete-cez-je-to-jediny-zpusob-jak-zastropovat-ceny-elektriny-211286

Elektřina i plyn na světových trzích stále zdražují, ale to nejhorší mají Česko i Evropa ještě před sebou. Řadu domácností i firem ještě chrání fixované ceny energií – ale vysoké ceny nakonec dostihnou každého.

Jednou z cest, jak vysoké ceny elektřiny řešit, je podle minoritního akcionáře ČEZ a odborníka na energetiku Michala Šnobra i zestátnění dosud polostátní energetické firmy. Podle něj by to nakonec ani nemuselo vyjít tak draho jako tolik zmiňovaných 250 miliard korun.

„Realita je taková, že vykoupení minoritních akcionářů jde udělat dle zákona tak, že minimálně dvě třetiny z té částky zaplatí ČEZ, který na to dneska peníze díky vysokým cenám elektřiny má. A z jedné třetiny by to zaplatil stát,“ říká Šnobr v rozhovoru pro SZ Byznys.

Je letošek to nejhorší období, které v energetice zažíváme, nebo bude ještě hůř?

To je velmi těžká otázka. To je spíš otázka, která směřuje asi do Ruska. To, co ovlivňuje evropskou energetiku nejvíc, je to, co se děje kolem plynu. A Putin, Rusové, v podstatě manipulují s cenou plynu na evropském trhu. Pokud toto nepřestane a pokud se ten konflikt bude dál vyhrocovat, teď nemyslím čistě vojenský, ale ten taktický, strategický mezi Evropou a Ruskem, tak Rusové budou tu situaci zneužívat dál. Rozhodně nejde jenom o letošní topnou sezonu.

Zvládneme to letošní topnou sezonu?

Tu můžeme v klidu přežít. Pravděpodobně máme dnes už plyn na to, abychom přežili, ale nemáme žádné páky, jak zajistit ceny plynu. Takže my plyn můžeme mít, ale jsem velmi zvědav, jak zajistíme, aby

si ho vůbec někdo mohl koupit. A to mi zatím chybí od vlády a politiků. A hned navazuji na vaši prvotní otázku, velmi bych si přál, aby to nejhorší, co zažijeme, bylo teď na podzim a pravděpodobně v prvním čtvrtletí, v prvním pololetí příštího roku. Ale rozhodně to tak být nemusí.

Seriál SZ Byznys: Jak bojovat proti drahým energiím

Foto: Seznam Zprávy
SZ Byznys radí, jak na drahé energie.

Kdy to podle vás nastane?

Rok 2022 je trošku rokem přechodu, který je způsoben nejenom válečným konfliktem, ale hlavně taxonomií, uzavíráním jaderných elektráren v Německu, velmi rychlým růstem cen povolenek CO₂ v Evropě. Je to způsobeno celým Green Dealem, který byl Evropskou unií schválen. A ty válečné důsledky spíše uvidíme až v roce 2023. Nechci říct, že je už teď nevidíme, ale převážně a s plnou silou vlastně dopadnou na domácnosti a spotřebitele až v tom dalším roce.

Takže bude ještě hůř v roce 2023?

Může být. Pokud se nestane v rámci toho válečného konfliktu něco, co by ho zastavilo, co by umožnilo, aby na trhu s energiemi nastala nějaká úleva a ceny plynu začaly jít dolů.

Když se podíváme na nejbližší období, jaký bude podzim v Česku? Bude to velmi složité období, protože začnou dopadat důsledky, o kterých se celou dobu mluví – na více a více domácností. Ony v těch problémech už některé domácnosti jsou, protože jim skončily fixace z minulých let, ale většina těch důsledků začne dopadat právě až s topnou sezonou. Až s tím, když se zapnou plynové kotle i na topení a tak dále. Takže to bude velmi nepříjemné.

Reaguje na to vláda?

Co se týče domácností, to se vláda snaží řešit. Ale úplně stejně problematické to bude pro ekonomiku, pro malé podnikatele, pro řadu firem, protože dopady u nich budou v mnoha případech ještě drastičtější. Když vytápíte plynem a skončí vám fixace, tak ceny plynu mohou být osmi-, desetinásobné. A to je něco, na co žádná firma nemohla a nemůže být připravená.

Po dvou letech covidu.

Po dvou letech covidu. A ani nešlo předpovídat, že by se něco takového stalo. Ale paradoxně tu bude ještě řada firem, které budou ještě v roce 2023 moci topit naplno a vlastně je to nezasáhne, protože mají zafixované levné ceny elektřiny i plynu z minulosti.

A nezruší pak dodavatelé fixace? Nestane se to?

Samozřejmě to záleží hodně na smluvních podmínkách, stát se to může, ale čistě smluvně, pokud to máte u velké firmy, tak ty si to nemůžou dovolit. Bylo by to potom vymahatelné, takže by si na to troufaly velmi těžko. Ale rozdíly se budou zvětšovat. A zároveň fixace budou končit více a více odběratelům, jak z řad domácností, tak firem. Takže dopady budou zasahovat větší a větší část populace i firem jako takových – a o to víc to bude mít potom odezvu i do politiky, protože si myslím, že tohle nebudou moci vláda a politici přejít jen tak. Jak se jim to daří doposud.

Co by měla podle vás vláda v tuto chvíli udělat? Úsporný tarif, nebo to, co se děje kolem úsporného tarifu? Jak se na to díváte?

Úsporný tarif je určitě věc, která pomůže. Nicméně souhlasím s hlasy, které říkají, že tak, jak to prezentuje vláda, je to velký chaos. Politici říkají, že není velký chaos. Oni vlastně teď pomoc rozdělili mezi třetí čtvrtletí letošního roku a tři čtvrtletí roku 2023. To mluvím o těch 66 miliardách v úsporném tarifu a o tom, že osvobodí od poplatků z obnovitelných zdrojů domácnosti.

Jenže co období od 1. 10. 2023 do 31. 12. 2023? My se tváříme, jako kdyby tato část nepatřila do rozpočtu roku 2023, nebo jako by v té době mělo být levně, nebo jako by se netopilo. Pak ta argumentace ze strany vlády a politiků není fér. Protože oni vlastně teď říkají, že nějak zvládneme období letošní topné sezony. Plánují rozpočet 2023, ale vlastně nepřiznávají, že začne topná sezona 2023/2024.

Ta bude krizová?

Bude krizová, od podzimu 2023 a bude se táhnout do roku 2024. Takže to je věc, kde by vláda výrazně měla přidat v komunikaci a vysvětlování situace. S plynem toho bohužel moc nenaděláme. To si myslím, že je něco, co by se mělo řešit na úrovni Evropské unie, na úrovni Evropské komise. Co se týče elektrické energie, tak si myslím, že ty možnosti tady prokazatelně jsou. Jenom to chce politickou odvahu. Chce to sílu na zásadnější změny.

Máte na mysli znárodnění ČEZ?

Určitě. Ať už znárodnění ČEZ, nebo znárodnění výroby, protože to je jediná možnost, kdy by stát jako stoprocentní vlastník výroby, případně ČEZ, mohl svým způsobem pro určitý výsek trhu, pro část domácností, stropovat ceny energií, aniž by to zatěžovalo státní rozpočet. Ale šlo by to vlastně na úkor hospodaření ČEZ. To jde zařídit, je to i jeden z důvodů, proč Francie znárodnjuje největší energetiku Électricité de France. Je to i to, co vlastně prosadili na Slovensku.

Na Slovensku to však mají podstatně jednodušší. Tam se stačí domluvit se dvěma akcionáři.

Tam jsou dva akcionáři. Zatímco tady je jich sto dvacet tisíc.

Kolik by stálo jejich vyplacení u nás?

To je otázka, která se velmi diskutuje. Mluví se o částkách 250 miliard a o tom, jak to bude pro rozpočet náročné. Realita je ovšem taková, že vykoupení minoritních akcionářů jde udělat dle

zákona tak, že minimálně dvě třetiny z té částky zaplatí ČEZ, který na to dneska peníze díky vysokým cenám elektřiny má. A z jedné třetiny by to zaplatil stát. Ale paradoxně, kdyby ČEZ byl znárodněn státem, tak pak stát se může rozhodnout, že dá na burzu tu část ČEZ, která podle něj není strategická, není pro něj důležitá.

A tu pak koupí investoři a státu se to zaplatí.

Investoři si to koupí, ty peníze se vrátí do ČEZ a ty peníze by se vrátily státu. Takže ve finále by to byla transakce, na které by stát dokonce mohl vydělat. Ale chce to politickou odvahu, chce to rychlost. Chce to kuráž a tu bohužel vláda evidentně nemá, a tak se uchyluje k věcem, které tomu řešení, které jsem říkal, do budoucna zabrání a vlastně vůbec nic nevyřeší. Víím, že ode mě jako minoritního akcionáře ČEZ to zní špatně.

Nabízí se otázka, proč neodejít z burzy v Lipsku.

Ono to nejde, protože prostě je to evropský trh, a pokud je Česká republika součástí Evropské unie a chceme obchodovat plyn na úrovni Evropské unie, chceme se spolehnout, aby k nám ten plyn přes Německo z Nizozemska došel, tak stejně tak musí být naše elektřina vyrobená na našem trhu zapojena do evropského trhu. Chceme, aby se auta z automobilky Škoda prodávala na evropském trhu.

Chceme být zapojeni do toho trhu, to znamená, že si nemůžeme vybírat jednotlivé sektory a říkat, tady se chceme účastnit, tady se účastnit nechceme. Prostě jedna z cest, jak se závislosti na cenách z německé burzy vyplývající z německého energetického mixu vyhnout, je znárodnění výroby nebo ČEZ, o které dokonce pan premiér prohlásil, že bude. Dokonce upozornil, že to chce udělat rychle, ale následně od toho vycouval. Odejít z burzy v Lipsku je cesta, kterou prostě neprojdeme, ta by nás ve finále stála víc než cokoliv jiného.

Vy jste zmínil, že to pro firmy bude hodně problematické, protože spouště z nich končí fixace. Vy máte také síť resortů, kdy jí končí fixace. Co to bude v cenách energie znamenat?

To je obrovský zásah. Myslím si, že po dvou letech covidu, kdy se stát o firmy opravdu postaral, alespoň já musím za sebe říct, že se nám během covidu víceméně podařilo udržet zaměstnance, stát nám sice zakázal podnikat, ale jako by nám to uhradil, se teď dostaneme do mnohem kritičtější situace, speciálně pro tu oblast domácího cestovního ruchu.

Protože pokud vám rychle a jednorázově zdraží ceny energií nikoliv na jedenapůlnásobek nebo dvojnásobek, ale na osminásobek, desetinásobek, tak vám samozřejmě rostou náklady. Další náklady vám rostou z pohledu inflace. Další náklady vám rostou mzdové a vy pak všechno tohle musíte započítat do toho konečného produktu, kterým jsou v našem případě cena ubytování nebo jídla v restauraci. A vy už dneska víte, že to se vám nepovede. Protože tu cenu pak nikdo nezaplatí.

Kdy vám končí fixace?

My máme fixace tuším do března, dubna příštího roku.

A kdybyste v tu dobu, poté, co skončí fixace, měli všechny ty zvýšené náklady promítnout do ceny ubytování, kolikrát by to vzrostlo a kolik by pak stálo?

Předběžně jsme to počítali a pro nás konkrétně by to znamenalo, že bychom museli zdražit například cenu pokoje ve čtyřhvězdičkovém hotelu skoro na dvojnásobek.

Na dvojnásobek. Zaplatí to v Česku někdo?

Nezaplatí. A to je ten problém, do kterého se firmy dostanou. Sice jim vzrostou náklady, ale ony je nebudou moci, rozhodně ne rychle, přenést do těch svých výstupů. A tím pádem to bude všechno na úkor

marže a ty firmy se dostanou do problému se splácením úvěrů s navyšováním cen v dalších oblastech a bude to velký problém, který však ucítíme až v roce 2023.

Kolik procent by mohlo zkrachovat?

To je velmi těžké odhadnout. Bude to záviset odvětví od odvětví právě na závislosti těch energií. Jsou odvětví, která jsou velmi závislá mnohem více než cestovní ruch. Jsou zase odvětví, která v zásadě na energiích závislá vůbec nejsou, ale budou jistě sektory, které budou zásadně ohroženy, a to víc než většinově.

Bude to třeba i pro vás příležitost k rozšíření sítě? Protože předpokládám, že se najde spousta podnikatelů, kteří začnou prodávat firmy.

To je paradoxní situace, my zrovna teď řešíme, zda začít stavět nový hotel. Cena, za kterou bychom ho postavili, je enormní. Dopočítali jsme, že jedna hotelová postel nás proti minulosti vyjde na trojnásobek, takže zároveň kalkulujeme způsobem, jaký jste teď zmínila.

Jestli nepřijde období, kdy si budeme moci vlastně to samé koupit mnohem levněji od někoho, kdo to už neutáhne. Ty nůžky se prostě zásadně rozevírají. A rozhodně to nebude věc, která se bude řešit jenom ke konci tohoto roku a roku 2023, ale i potom později. Myslím si, že tohle bude opravdu zásadní rána pro ekonomiku i pro některé sektory. My teď všechny tyto věci velmi opatrně zvažujeme, než se do čehokoliv pustíme, právě s ohledem na to, že se otevírají nové možnosti a zároveň se jiné ukazují jako téměř nerealizovatelné.

Takže ten nový hotel teď nepostavíte?

Začneme stavět. Začneme stavět.

A kde to je?

Je to vlastně v Nové Bystřici. My už tam aktivity máme jako Amenity Resort. Začneme během září, října, ale tomu, co se bude dít ve stavebnictví, obecně v ekonomice, budeme přizpůsobovat tempo stavby. To znamená, že do toho nejdeme úplně otevřeně, že bychom řekli na jaře 2024 hotovo, otevíráme, ale už teď jsou tu první známky, že ty ceny ve stavebnictví jdou mírně dolů, minimálně části stavebního materiálu. Ale zase nejsem tak naivní, abych si myslel, že nás to v tomto směru spasí. Ale prostě budeme výrazně opatrnější, budeme stavět po jednotlivých fázích, a protože už v místě podnikáme, tak je to doplněk, který vlastně musíme udělat, a víme, že nic podobného v tom regionu a místě nekoupíme.

A jak velký hotel chcete stavět a s jakými kalkulacemi v tuto chvíli počítáte?

Je to v podstatě kapacita kolem osmdesáti až sto lůžek. Nicméně je to hotel z lázeňským zázemím, s bazény, wellness a krásným okolím, s venkovním koupáním a vlastně v bezprostřední blízkosti golfového hřiště Mnich v Nové Bystřici. A už teď můžu říct, že proti minulosti ty nákladové kalkulace na ten hotel jsou více než dvojnásobné.

A celkově tedy počítáte s jakou částkou?

Celkově to v tomto okamžiku vypadá až na čtyři sta milionů korun.

Vy máte společně s finanční skupinou J&T také privat equity fond. Nabízejí se v tuto chvíli nějaké zajímavé investiční možnosti?

Ten fond byl založen účelově pro jednu konkrétní akcii, což je britská firma Venator. Podnikající celosvětově.

A nic jiného nechce.

Zatím tam nic jiného není, je to opravdu specifická investice dlouhodobějšího charakteru. Ta akcie se obchoduje velmi nízko, ačkoliv má za sebou obrovský výrobní potenciál. A je to firma, jejíž tržní hodnota je aktuálně dvě stě milionů dolarů a dělá tržby přes dvě miliardy dolarů celosvětově.

Působí v oblasti titanové běloby, což je něco, co nemůžete nahradit a vidíte to všude kolem sebe. Od bílých zubů přes bílé laky, barvy a všechno možné. To znamená, že je to něco, co je nepostradatelné, a my doufáme v nějaký scénář restrukturalizace firmy, který by jí umožnil oddlužit se, vyčistit, a tím nárůst tržní hodnoty. Pokud další takové příležitosti, a to nejenom z oblasti průmyslových a jiných firem, přijdou, tak se samozřejmě může stát, že se vedle tohoto uzavřeného equity fondu objeví další fond, ale to bych v tomto okamžiku předbíhal a úplně upřímně říkám, teď nic na stole není.